

Luciano R a v e t t i. *La santità nella "Lumen gentium"*. Roma 1985 ss. 324

Po 20 latach od Soboru Watykańskiego II w pełniejszy sposób są odczytywane jego uchwały i stają się natchnieniem aktywności apostołatu świeckich i duchownych w Kościele. Opublikowane *Acta synodalia Vaticanum II* ukazują nam jeszcze bardziej drogi odnowy prawnej i pastoralnej Kościoła. Ich studium jest niezmiernie przydatne dla lepszego zrozumienia różnych aspektów odnowy soborowej. Książka, którą prezentujemy, jest studium naukowym na temat ciągle interesujący, a który Ojcowie Soborowi uznali za bardzo ważny życiowo. Chodzi mianowicie o świętość chrześcijańską. Praca już liczy kilka lat, a jednak jest bardzo aktualna. W naszym języku ukazało się sporo publikacji zbliżonych treścią do omawianej pracy, z których na szczególne wyróżnienie zasługują: W. Słomka. *Świętość na świeckiej drodze życia* (Pallotinum 1980 ss. 260) i E. Weron. *Teologia życia wewnętrznego ludzi świeckich* (Pallotinum 1981 ss. 286). Praca L. Ravettiego jest oryginalna i dotychczas jedyna w swej metodyce. Autor podchodzi do zagadnienia świętości jedynie na podstawie konstytucji dogmatycznej o Kościele Soboru Watykańskiego II i całego zespołu akt przygotowawczych do jej ostatecznego tekstu, a będących dokumentacją schematów przedsoborowych i propozycji poszczególnych konferencji episkopatów różnych krajów. Sobór zagadnieniem świętości zajmował się ubocznie w konstytucji *Lumen gentium* i w innych aktach jak: *Dekret o Apostolstwie Świeckich*. Autor jednak sięgnął do nauki przedsoborowej i stworzył pogłębione studium w tej dziedzinie. Poza tym w literaturze nie spotykamy tak wyraźnie sprecyzowanych zasad i poglądów soborowych na temat świętości. Pracę tę można jedynie porównywać z dziełem zbiorowym pod redakcją E. Ancilli. *La santità cristiana*. (Roma 1980 ss. 431) dotyczącą jednak tematyki potraktowanej o wiele szerzej, a tym samym nieco bardziej pobieżnie. Problem świętości jest tak obszerny w uchwałach soborowych, że byłoby rzeczą mało możliwą przedstawić go w świetle wszystkich uchwał. Autor nie pomija także odniesień do innych tekstów soborowych, ale główny swój wywód opiera na *Lumen gentium*.

Świętość jest tu ukazana jako dostępna dla każdego i dla wszystkich wiernych w Kościele, w każdym stanie życia. Niestety autor nie cytuje za wielu opinii teologów oraz wypowiedzi papieskich dotyczących tematu. Wynika to może z faktu, iż teksty akt soborowych *De Ecclesia* zostały wydane późno i do czasu ukazania się jego pracy nie zostały dostatecznie skomentowane przez teologów. Także i obecnie literatura w tym przedmiocie jest bardzo skromna.

Praca jest podzielona na cztery działy (sekcje): I – dotyczy świętości jako faktu fundamentalnego w chrześcijaństwie, II – traktuje o świętości w aspekcie moralnym, III – w różnych posługach i różnych stanach życia chrześcijańskiego, wreszcie IV sekcja traktuje o świętości NMP jako wzoru i modelu świętości kościelnej. Niezmiernie ciekawa jest część pracy, która dotyczy świętości ludzi świeckich. Została ona umieszczona w II sekcji i zawiera omówienie zwłaszcza tej części konstytucji *Lumen gentium*, która dotyczy powszechnego powołania do tej świętości. Autor z wielką wnikliwością przedstawił zagadnienie jedności i wielorakości świętości w życiu ludzi świeckich, różnorodne praktyki tej samej świętości: w stanie biskupim, kapłańskim, diakońskim, kleryckim, apostołów świeckich, w stanie małżeńskim, rodzinie, w stanie wdowieństwa i dziewictwa, wśród wykonujących różne zawody świeckie, wśród chorych, biednych, prześladowanych. Następnie w III sekcji dotyczącej świętości w służbach i stanach życia w Kościele zajął się świętością duchownych, zakonników i świeckich. Świecki stan życia jest rozumiany przez sobór na równi ze stanem kapłańskim i zakonnym. Powołanie do świętości ludzi świeckich nie jest traktowane minimalistycznie ale w kategoriach maksymalistycznych. Autor komentując IV rozdział konstytucji *De Ecclesia* ukazuje, na czym polega doskonałość ludzi świeckich i to nie tylko w sensie pasywnym, biernym a więc personalnym, ale także w sensie aktywnym, uwzględniającym oddziaływanie osoby świeckiej na innych członków Kościoła. Omawiając poszczególne ustępy *Lumen gentium* mówi o świeckich jako o "zaczynie" uświęcającym świat od wewnątrz. Następnie wykazuje on, w jaki sposób świeccy partycypują w funkcjach: kapłańskiej, pasterskiej i królewskiej Chrystusa oraz w jaki sposób partycypacja ta prowadzi do doskonałości. Człowiek świecki, wykonując funkcje należące do Ludu Bożego, przyobleka je we własną "właściwość" a to w celu sprawowania roli "zaczynu" w świecie aż do czasu, kiedy stanie się on Królestwem Bożym w chwale. Takie działanie laikatu nie może być oddzielone od działania hierarchii, która przecież ma istotne zadanie uświęcania Ludu Bożego. Autor usiłuje wykazać, w jaki sposób owo współdziałanie laikatu i hierarchii dojrzewa i prowadzi do doskonałości chrześcijańskiej obu stron, aby dać świadectwo miłości ewangelicznej. Konstytucja w konkluzji

swych wypowiedzi na temat świeckich w Kościele wzywa ich do dawania pełnego świadectwa o życiu i zmartwychwstaniu Chrystusa i w ten sposób ukazuje nam świeckich jako "duszę" tego świata.

Czytając pracę L. Ravettiego nasuwa się uwaga krytyczna. Autor wydaje się być niekonsekwentny. Z jednej strony komentuje szeroko powołanie do świętości wszystkich stanów życia, mówi o jedności świętości (s. 132) i jednocześnie jej wielorakości, o równości wszystkich w Kościele. Powiada wprost "nie istnieje żadna różnica pomiędzy nami" (s. 199), "wszyscy my jedno jesteśmy w Chrystusie" – powtarza za św. Pawłem. Z drugiej strony wspomina o "wyższej świętości duchownych", kiedy mówi: "Ono (powołanie) zakłada ten rodzaj świętości i doskonałości wyższej od tej, do której winni dążyć wszyscy wierni" (s. 138). Tego rodzaju powiedzenie może sugerować niesłuszne przypuszczenie, że sobór robi jakieś różnice stopnia między świętością duchownych i świętością świeckich. (Zob. także s. 189).

Natomiast na plus pracy należy zaliczyć wyraźne postawienie zagadnienia eklezjalności świętości. Zagadnienie to przewija się w całej pracy. Świętość chrześcijanina nie zależy wyłącznie od jego dobrej woli i indywidualnego wysiłku, ale jest faktem, który w pełni realizuje się dopiero w Kościele. Sam Kościół jest święty, gdyż jego założyciel Jezus Chrystus jest święty. Świętość Kościoła nie zależy więc od zmiennej woli, ale Kościół ją posiada ontologicznie, a racja jest teologiczna, trynitarna, chrystologiczna, eklezjalna. Nie jest ona faktem czysto metafizycznym, ale objawia się i żyje w Kościele. Świętość konstytutywna Kościoła jest połączona ze świętością moralną. Świętość wiernych jest konsekwencją świętości dogmatycznej jak czynienie wypływa z istnienia. Zachowanie chrześcijan daje – jeśli jest pozytywne, lub nie daje – jeśli jest negatywne Mistycznemu Ciału Chrystusa bogactwo świętości moralnej, do której ich Bóg powołuje i zobowiązuje: "wołą Bożą jest uświęcenie wasze" (I Tes 4, 3). Mówiąc w sposób uproszczony Kościół nie jest święty lub grzeszny z powodu świętości lub grzeszności jego członków" ale członki Kościoła są uświęcone Łaską, którą otrzymują od Kościoła, lub są grzeszne – jeśli odrzucają tę Łaskę (Zob. s. 3-13).

Pozornie praca jest mocno skomplikowana i złożona z wielu sztucznych konstrukcji, lecz czyta się ją z dużym zainteresowaniem, gdyż stanowi prosty wykład nauki soborowej na temat powołania do świętości wszystkich wiernych. Studium L. Ravettiego pozwala lepiej odkryć bogactwo teologiczne na polu dogmatycznym, duszpasterskim i duchowym konstytucji soborowej *Lumen gentium*. Odnacza się dogłębną poszukiwań autora i precyzyjnością analizy samych tekstów konstytucji.

To bogactwo materiału zostało przedstawione przez L. Ravettiego za pomocą metody naukowej opartej na kwerendzie materiałów dokumentalnych. Na plus należy też zaliczyć wykorzystanie przez autora źródeł partykularnych opartych na tekstach przygotowawczych do soboru wypracowanych przez poszczególne Kościoły lokalne. Język jest dość prosty i jasny, zrozumiały nawet dla czytelnika mało obeznanego z tematyką teologiczną. Praca stanowi duży przyczynek do głębszego rozumienia treści teologicznych konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*. Może też stanowić wydatną pomoc dla kanonistów zajmujących się nie tylko procedurą ale także kanonizacyjnym prawem materialnym.

Ks. Henryk Misztal